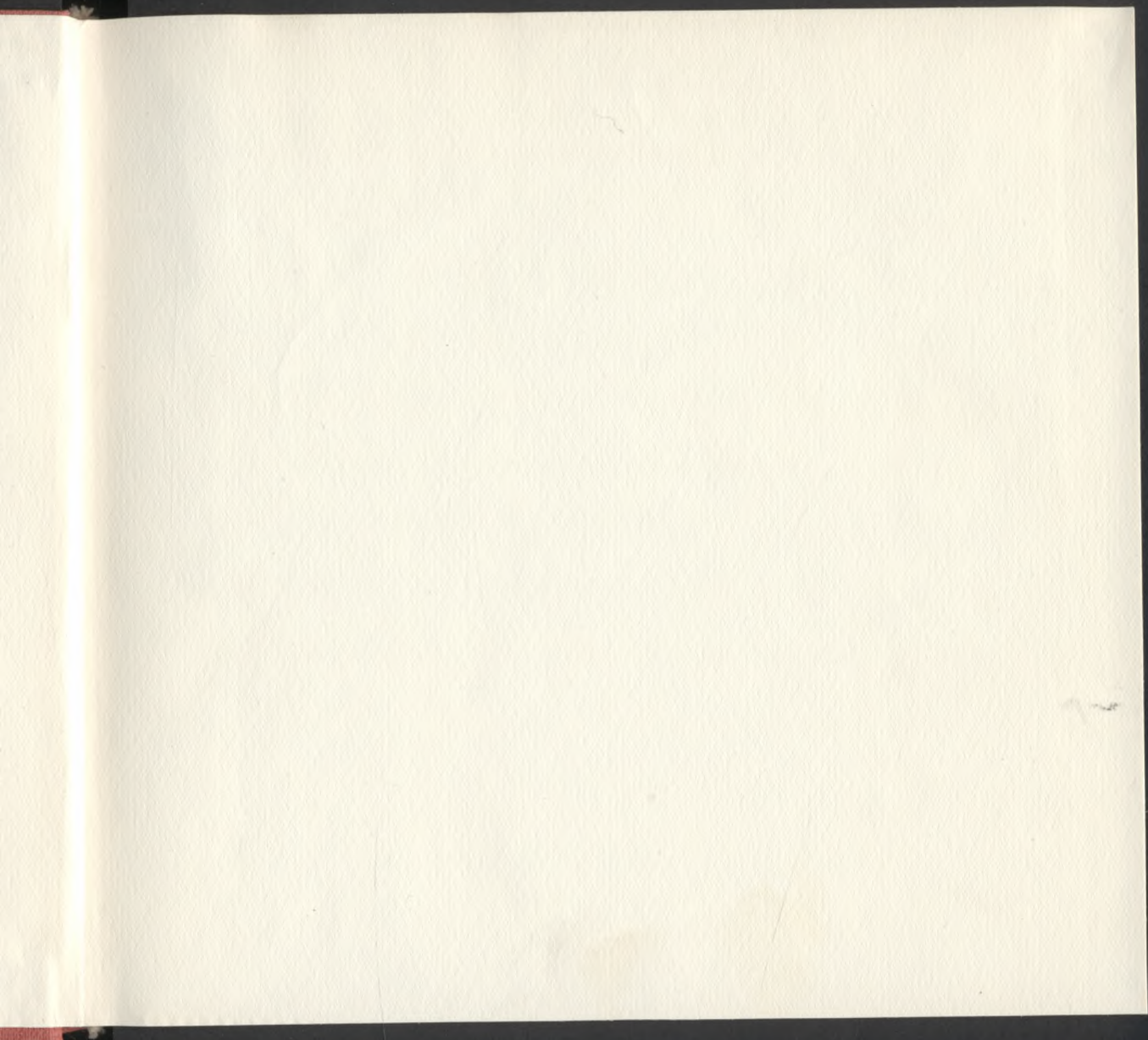

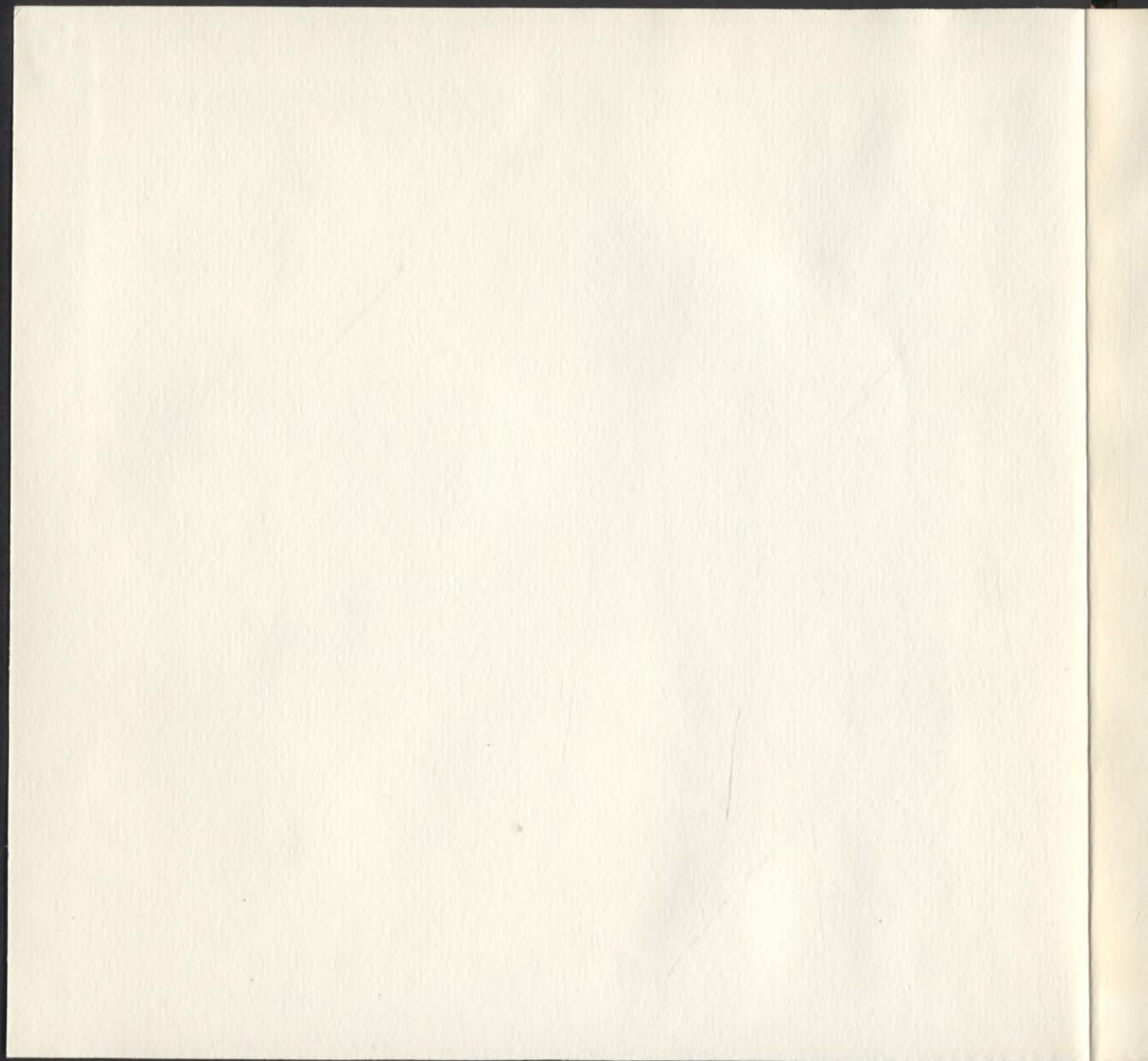
MA

19.046

MEZEY KATALIN

Anyagtanulmány

MEZEY KATALIN

Anyagtanulmány

1968—75

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ BUDAPEST

© Mezey Katalin, 1977

MA 19.046

1978

„Számkivetettségben van ott az igazság, valahol
az elmének eleve bevett dühössége uralkodik.”

(II. Rákóczi Ferenc: *Recrudescent*)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

Albatrosz

1968 – 70

Vőlegény

bent
koponyákat tör a vőlegény
cérnaszálam az ajtó alatt
fonalam a gomblyukába kötve
patája a kőkockán kopog
az oltármélyből nyerít valaki
a kőrózsák szirma törik pereg

ujjai
a mellemet bejárták
ujjai
a hajamba túrtak

a vőlegény
diót tör
fejeket

mért gurulnak
végig a városon
csaknem lépésben
ezek a kerekek

előlük én
nyílt szemmel
vagy vakon
hova is mehetek?

„Szép lány, Ibronka,
mit láttál a kócslyukon?”

amit mindannyian

láthattam volna mást?

Szerkezet

ezt a szerkezetet
nem állították
a nagy bemutatók
füvezett udvarára
hogy közderültségre
csörögjön és pörögjön
kerekei
rágják az eget

ez a szerkezet
nem áttekinthető
s nem visszatérő
lyukkártya-kottából
nem táncol énekel

noha ajtóí kinyílnak
és csukódnak
s egymásbakapva
hemperegnek
a kerekek

emlékezete
az üres papíron
elképesztő

bizarr részletek
de emlékezete
üres papír
fényre
érzéketlen

(használok

előhívhatatlan

a gyerekként
megtanult jeleket)

Fénykép

„Maradj még egy kicsit
lefényképezlek itt!”

a kifogott szekér
s ez a lukas ladik
százötven méterrel
a tengerszint fölött
de közvetlen fölötte
velük bármerre elhajthatunk

a holtak csónakútjánál
nem hihetetlenebb

a szavak káoszából
mit vegyek föl neked
mint a fővenyről
ezt a pókszerű
ráktetemet

mondjam hogy „blízs”
mondjam hogy „csérez akno”
mondjam hogy „jecc zoll man
gárnihc zágen”
vagy mondjam azt akár, hogy

„Javasoljuk a Bel és Árvízvédelmi Hivatalnak,
hogy Dancs Ernőt nyíltároktisztítóként alkalmazza.
Fővárosi Csatornázási Vállalat.”

(csak ez a mindent elborító zuhogás
a tenger ütemenként ránkrohan)

a pókokat
vonzza
a zene

lehullottak
a falról
nem tudom
előbb-e
vagy utóbb
minthogy
a permet
érte őket

mit tehetek ha valahol
Szliven és Kazanlak között
kizuhansz a vonatból
kivet
ez a piszkos
rohanó szerkezet
míg haladunk
a Balkán völgyein
a szemergő
éjjeli esőben?

Alapállás

ha belépsz a házba
(a drámai mozgásból)
hiányzik a drámai szándék)
a háztól semmi se véd meg

a gyerekek
érzik a
fölszálló
bűzt
panaszkodnak a
lépcsőházi falakra

csapódások után
túl gyorsan
végetér
a kötélutazás

helyén
zuhog a víz
a tudott órában
helyemen
vagyok én is

(festetni se kell
én is úgy jöttem
mindegy-ki-után)

Idő

1.

az idő föloldja
a tényeket
úgy megy tovább
hogy minden ízében
megváltozik

2.

odábbviszi
mint víz a homokdombokat
lebontja és fölépíti
másutt és máshogyan

3.

nem
órával mérhető
egysége térbeli

Kút, 1.

sírnak a telefonok
e kútmélyi világ

falai^{-ban}
^{-ból}

denevér zizegés szivárog
híg kirakatsfény
szítál

víz^{helyett}
^{nem tör fel}

mohos^{alól}

kövek^{itt}
^{nincsenek}

csak korom **ette**
csak gáz

csak golyólyuggatta
csak patkányjárta

kövek

közülük a malter

málter májter

kikopott

vöröses

fehérre fakult

téglák
^{nincsenek}

Kút, 2.

sírnak a telefonok
e kútmélyi világ

-ban

-ból

denevér zizegés szivárog
híg kirakatsfény szítál

helyett

nem tör fel

alól

itt

nincsenek

csak korom
csak gáz
csak golyólyuggatta
csak patkányjárta

közülük a malter
málter májter
kikopott
vöröses
fehérre fakult

nincsenek

Három réteg

Veres Péterné, Nádasdi Juliannának

1.

belefullad a tömeg kosarába
mint a szélhordta hullámverés
mint a csibehang
fejét vállán ingatja
félignyilt szájjal sír-rí
(mindkét kézzel egymásbakarolva
futnak vele elől)

2.

a ritmustalan tömeg utánuk
a látvány szempontjából mozgásban
a tompultság
különböző fokán

3.

bársony párnán kitüntetések

Albatrosz

Egy hétig ette az egész család.

Folyton előkerült,
hol a nyaka, hol a mellcsontjai,
hol egy-egy szárnydarab
a rizs között.

Előttük volt,
megfoghatatlanul,
jelzésekben csupán.

De mintha
ismétlődtek volna részei:
nem tudták pontosan
hányadszor esznek szárnyat,
lábakat.

És eszükbe jutott,
hogy ennyi kis darab
alkothatott-e
valaha egészet?

És aztán egyikük
kopolyút is talált.
S belátták, hogy
jobb lesz másról beszélni.

Elhatárolódás

a váz
oldalait
körülhegesztem

a kezét nyújtja
beleütközöm
van ajtó, ablak
kedvem támad fölvenni
megmérkőzni velük
és el is kísérnek
egy darabon
néha egész komolyan hiszem
az iskolában is

mindig szerettem
(fölcserélem a betűket
az ábécék
összeütődnek)

járkálok
mint a tésztán
mintha kocsonyás
anyagot tapogatnék

hangkulisszákat
építetek magamnak
átszűrődik rajtuk
a szitán
a héjak belsejébe

üvegcsörömpölés
vasalt paták
ide és el
alvás közben is

mások
már kitalálták

hallgatok
és délutánok telnek
míg sikerül
helyükre üznöm őket

(összecserélem
a „g” és „d” betűt)

Határaink

az az Ilmic császári nyaraló
mert akkor Ilmic Olmütz
és nem is Csehország

hogyan néz ma rá egy osztrák

s a Monarchia térképére
egy morva
ma

s hogy egy magyar
s egymásra hogy a három

s hogy nézek én

s Nagy Lajos három tengerére
a horvátok
románok
lengyelek

a lengyeleket
ne említsük itt
választották
a magyar királyt

s mi Ferdinándot

s a horvát bánság is
autonóm terület

nem voltak
történelemalkotó
elemek

s mivel nem voltak
nemzetalkotók sem

a veszített háborúk után

s hogy magunkra maradtunk
nem tudtunk még időben kilépni

országunk

három hónapig
három évig
hat évszázadig

a visszavonulása
előrenyomulása
amíg a vesztesek
a győztesek
a hóba fagyva
sárba fúlva
itthagyták
a fű között bomolva
halottaik
halottaink
csizmáját látcsövét
a keksz adagjukat
hiába
a százötven év
és az ötszáz
a kazárok alatt
hatszáz
a kőkoronás
Tarnovóban
s azok
amiknek ellenére
Belgrád ma mégis Belgrád
és nem Nándorfehérvár?

pedig magyarok
laktak ott
pedig horvátok
laktak ott
pedig a németajkuak

ahol a lengyelek
ahol a szlovákok csehek
ahol most a románok

s ahol a magyarok
hisz Ofenpest
s az alcsuthi kert

Strigoni
Pressburg

Pozsony

Bratislava

ahol a többség anyanyelve
ahol a hosszú századok alatt
legyen a töröké
Tarnovo!

az erő és az akarat
a győzedelmes nemzet és

Fel Bécs ellen
Fekete Sereg!

(hja, amíg a Monarchia állt!)

csak átmenet

ahol a vér a föld

a fegyverek

hiába „blagodarja”

„nyekszapácsi”

hiába a „rohadt anyjukat”

különben is

Olmütz ma Olomouc

és Ilmic mindig Ilmic

Nacionálé

egykor azt hittem
attól lesz a nép nagy
ha tiszta

de aztán láttam
francia budít és olasz reterátot
s a kérdés újra vissza

középeurópai nő vagyok

magyar

(„akinek Európához alig van köze
akihez Európának alig van köze”
„e gyermek nemzetek
maguktól
alig valamire képesek”)

1971

Változatok

ez az ég
és nincs más határa
a csillagokon túl mint ez is
és boltozatnak tűnik
ami alatt szemeket látok
azt ami a kezdetre rátalált
titok
amelyre kész vagyok
ha a
rothadás megindul

a boltozat alatt
a szilárd látszat alatt amivel
a szakadék ék
hajlik a ritka föld fölé
megmutatkozik egy szakadás
egy tátongó űr amelyből
a túlsó feketeség
szivárogoz:
iszonyú éter

* * *

ez az ég
és a csillagokon
és ezen kívül
nincs más széle
és boltozatnak tűnik
mialatt szemeket látok
íveik
pillantást oltalmaznak
amit a kezdet talált
a titkot
amelyre kész vagyok
mikor a
rothadás megindul

a boltozatban
az erős látszatban
amivel a szakadék ég
hajlik a ritka ég köré
mutatkozhat egy szakadás
egy tátogás
amiből
a túlsó feketeség szivárog:
iszonyatos éter

* * *

századokon keresztül
éppúgy megélt
a szépség mint a nyomorékság
az anyák viselték terhüket
semmit se tudva arról
csíra az kiürült
sírboltok fölött

előtted állt egy kiáltás

körülbelül azóta kényszerítve
akarva is
kimerészkedtünk a világba
a szó azóta is ugyanarról folyik
történetek
amelyek elsüllyednek az emlékezetbe
elporladó kötény
rázkódó szél
lengő lombok

ott nincs mit megtudnunk
napjainak elég
az időtlenség

* * *

ez a nagyon magas kékség
borul a nyomoruság fölé
a nevető testtel szemben
őszintének tűnik birodalma

(így van ez) a föld
ami mindent visel
köröz golyó golyót (gömb gömböt)
vonzva tartva
s elengedve az ürességben

a szenderedő
halugrásról szól a rege
egykor otthon a vízgömbben
a csipkebokor a férfi
amúgysem látható
elégedetten éltél
a belső sötétségben

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF THE
CITY OF BOSTON

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

Beszéd

1968 – 71

Személyiség

a fóti templom építője
az első jelentős magyar népköltészet szerkesztője
az Egyedül a tengerrel című vers költője
minden idők legnagyobb karmestere
a Csokoládé katona című operett szerzője
minden másodpercben négy születik kettő hal

Párhuzamos osztályok

IV./A

Ajtay Zsófia
Detre Villő
Dobó Réka
Ertl Edda
Győrffy Gyöngyvér
Kudász Emese
Mallász Lili
Petheő Ildikó
Rakovszky Judit
Réthy Nina
Szépréti Zsuzsanna
Tátrallyay Mariella

IV./B

Balog Irén
Bálint Mária
Horváth Eszter
Kecskés Katalin
Kovács Anna
Lengyel Éva
Nagy Éva
Németh Júlia
Puha Ilona
Sajó Anna
Suska Éva
Sövény Irén

TALÁLKOZUNK!

Szógyűjtemény és példatár

0—10 ÉVES KORIG

1./a.

ásás

ágyásozás

egyelés

ültetés

öntözés

locsolás

lótetűszedés

b.

bogáncs

boglárka

belflór

bundásbogár

jeltábla

komposzt

kecskecséc

2./a.

Kijelentés

Hullott szilvától

kapott hasmenést.

Kérdés

Nem láttátok az ültetőfát?

A Szőlőlevél tál-

jából

eszel?

Felkiáltás

A talicska a
lábadra esik!

Tiltás

Ne tépjétek
a nyúlfület!

Óhajítás

Csak kevesebb lenne
moniliás!

b./Egyéb

A fészertfalra
akasztotta
apád!

Itt van
a nagykosár!
Csak ökörszívet
szedjete!k!
A kanállal
fordítsd
a gyökerét ki!

Tavas

de jou ijjenkor a kertben vetni vetemínyezni
az jou ín nálam már csirában vannak mastan
mikor vettíl
hát egy hounap is van a zöüdsíget már március elejín

1961

Népdalok

1.

mikor csinálsz nekem
megint borsólevest
jó lesz ha holnap este
én nem felejtem el
szólok neked ha kész
nem kell majd átjövök

2.

a kislányunk az örsike
fölhúzza magának
este a vekkert
és reggel
vekkerrel
kel

és amikor
nem ébred fel
akkor fölébresztem én

Ének

leszállok a vonatról
gyűjjön velem
én csak idáig utazom
gyűjjön velem

hová visz ez
hová megy velem a vonat

én nem megyek tovább
ne vigyenek tovább
én csak T -ig megyek
én csak T -ig megyek
én nem megyek tovább
ne vigyenek tovább

jaj hová visz ez a vonat
én csak T -ig megyek
én csak T -ig megyek
ne vigyenek tovább
leszálok itt leszálok
ne vigyenek tovább
ne vigyenek tovább

ne vigyenek tovább

Töredék

ó te mérges halál
méjen rossz hejt jártál
három kedves árva gyermekeim
méjen árvá

Beszéd

az egyik szárából az egyik
a másikból a másik
olyan jól esett
ahogy puszilgatott
jesszusmária
hát hogy lehet ilyesmit
ez egy pikó juliska

nem vagyok vajszivü
de hogyha nincs
egyötvene

embert azért
mégsem szabadna ölni
dehát egyedül
mit tudok csinálni

Jótanács

csak vegye be
este-reggel
mindig evés után
és higgye meg
hogy újjá fog születni
csak úgy is lehet kapni
két forint valamennyi

Tévé

mutatták
hogy hogyan vette el
az értékgyit neki

mind a kocsonya
így remeg a szívem

Szociális kérdés

mért van mindig
az én illememen
a vejem autóbusz jegye
tíz éve nyugdíjas vagyok
Bencsik Jánosné a nevem
még sose mondtak másnak

Vásár I.

olyat vegyünk mint a Pityué
az anyiból jó
mivel nem lapos

Vásár II.

azt mondta:
ez a toalett
nem fog fölmenni magára

azt mondtam:
idefigyeljen
én kifizettem ezt
majd megmutatom én
hogy fölmegey

Polip

kérlek szépen négy évig tanítottam
és kaptam egy hangszalagpolipot
hangszalagpolipom van
retardilint kaptam a fenekembe
azt mondták hogy ki kellene csípni
a polipot

„M”

ne álljunk
a biztonsági sávon
mind a tíz ajtón
egyszerre kell belépni

az ajtók baloldalt csukódnak

Szabályzat

„gyors csatárlépésekkel közeledve
folyamatos tüzeléssel
felmorzsoljuk
az ellenség élőerejét”

Hellenizmus

„a jó sikerrel jár
hála a tiszteletreméltó Tanácsnak
és egy tiszteletreméltó tengeri utazásnak
Achilleus borbély standja ez”

1972

Nemzetiségi kérdés

FRANJA BABA
aranyműves

siket josip
ZLATÁR

Ars poetica

ez a légyfogó
erősebben csíp ám
mint a bogárnak a
pajtása e

„— Hogy érti ezt?”
a légy kicsike
kisebb
mint az az ízé
plecsnibogár

„— Hogy jut ilyesmi az eszibe?”
hát az embernek
eszibe jut

Elemek

1968 - 72

Néhány korai vers

1. Mondatok

Az égen megalvadtak a felhők,
nagy kék tálban a tej.

. . .

Szőlőutakkal rácsozott hegyoldal.

. . .

A fák közt sűrűsödik,
megáll a füst.

. . .

A szél a vizet föltérképezi.

. . .

Az ég sűrűn beírva csillagokkal.

1961

2. Gyűrű

ujjamra húztam
egy halott latin nő
ezüst gyűrűjét

piros-fehér
Vénusz volt
kövébe vésve

1961

3. Spanyol strófa

hol a római lovasok
patái rég eldobogtak
a zöldülő bokrok között
ez az út még mindig vezet
és még mindig aranyosra
süti a nap a köveket

1965

4. Emlék

a gyöngyös kövezett utak
ugyanúgy futnak le a partra
nyílnak a spíreák akácok
vaskorlátos teraszon
állnak a gyerekek
egy szőke fiú s egy barna fiú
a szigetről
a szőke szebb a barna szebb
a szőke olyan mint egy filmszínész
a barna olyan mint Napoleon
a két szakácsinas
új névtáblák a régi házakon
az ablakok is régiek
a kopott falhoz csapódó zsaluk
kövér párnák és paplanok
s a lefelé mind magasabb falak közt
fénylik a szürke víz

1967

5. Látogatás

iglices dombtetőn
vagy tízen ültek sorban
mind ünneplő kalapban
pipálva mormotolva
s a fehérszáju
tehén legelt
vasárnap délelőtt
a köves vízmosásban
fölfelé jövet
közéjük megérkeztem
s Oravecz Jánost
a helybeli költőt kerestem

1963

Kompozíció

a hajad	nyakad	a hátad háromszöge
a szád	vállad	a vállad
szemed	karod	kulcsa
hajamra	vállamra	mellem kettős körére
szememre	karomra	vállamra
számra	számra	ráborulva

Kép

a bokros fölött
sáros út
nagy
tömör fűdarab
négy
fácánkakas

Fény

felöltözés előtti pillanat
folyvást a nappal szemközt haladva figyelem,
mint fordul a fény az ágakon

Határkövek

a határkövek fehér sora
a drága földdarab
foglalatja
mely csak akkora
s ismert rétegei
a századok
új hegyekkel
körökkel gazdagodnak

Ballada

homoki zöld
dohánylevél
horzsol a szél
horzsol a szél

Anna Losonczy Anna
úrleány a
más cselédjét ehelyt
vízbehányta

Anna
Losonczy Anna
ehelyt a más cselédjét
vízbe dobatta

Vándorlások

mennyit mentem mindenfelé
de sehol se vártál

. . .

nem tudom nem nézni az ajtót
amelyiken úgysem fogsz belépni

füst a tükör előtt
tükör a füst előtt

A hátán fekszik

a hátán fekszik
ugyanaz az erő
dolgozik benne is
ami világra hozta
jajgat ő is
minden megtörténhet
vele is

Kitüntetés

ünnepélyesen
átnyujtom arcomat
-szemből és profilból-
a rendőrségnek
tűzoltóságnak
a katólikus
egyházi hivatalnak
az oktatásügy mentorainak

mindazoknak
akiknek
hálával tartozom

Történelmi forduló

(ha túléljük

új öltözéket kapnak
a rendőrök
vasutasok
és
katonák
a háztartási alkalmazottak
új nevet
demokratikusabbat
a réginél is)

Életünk védelmében

(ki tudja
milyen szavak
jönnek majd
a számra?)

Mondóka

mindenütt lehet élni
 mindenütt lehet éln
 mindenütt lehet él
 mindenütt lehet é
 mindenütt lehet ni
 mindenütt lehe lni
 mindenütt leh élni
 mindenütt le t élni
 mindenütt l et élni
 mindenütt het élni
 mindenüt ehét élni
 mindenü lehet élni
 minden t lehet élni
 minde tt lehet élni
 mind ütt lehet élni
 min nütt lehet élni
 mi enütt lehet élni
 m denütt lehet élni
 ndenütt lehet élni
 indenütt lehet élni
 mindenütt lehet élni

* * * * *

a gyöngé sosem
egész gyanútlan

erőseké
az elfeledkezés

Isten

módszerének lényege
a mindenütt jelenlévő

A művészet

a művészet házatáján
túl sok az őrült
kénytelenek lesznek
végül az egészet
az elmekórtan
egy rovatába
beírni?

Feladat

az óra
a gázóra
az írógép

hanganyagából
kell autóberregést
ajtócsapódást

súlyos tárgyak cipelésének zaját
s idegen férfihangokat
kialakítanom

sikerül
többször
mint gondolná az ember
szinte állandóan
sikerül

A tengernél

hol is van a Polnerné?
a tengerné a tengerné:

én vagyok a Polnerné
itt vagyok a tengerné

Névtelen levél

az ember
keservesen sír
bejön
az ágy fölé hajol
„no, ne sírj!” – mondja
és kimegy

egy anyától
többet várunk!

Járműverseny

villamos harminchárom egy
első elágazás

kifordulásnak néztem a
befordulást

tudni kell
hatni rá

Fleischhacker Pintér Heves út
Nagyitcei kiserdő

mindig üzemelnek a
kórházak temetői
de csak néha
vesszük igénybe őket

Jellemzés

olyan vagyok
mint egy pasztilla
beledobom magam a pohárba
főloldódom
s megiszik valaki

Anyagtanulmány

1970 – 71

Anyagtanulmány

AZ „ELHATÁROLÓDÁS” CÍMŰ VERSHEZ

1.

Csak az egyiket, a göröngyös, ezüst pléhlapot a fekete vasvázra. Emlékezetem nem tudja pontosan megjelölni, hol került a szemem elé ilyen és nem tudom felidézni, miféle edény, lemez vagy gép formájában, nem emlékszem rá, hogy apám valaha valamit is csinált volna vele vagy belőle, s mégis ismerem és látom apám kezében is a durván hengerelt, visszhangos lemezt, meghajlítja, miközben a sav fonalasan szálló, sárga nyomot maró szaga is jelen van és a forrasztólámpa égett-gázzsaga is. A lekopott- sárga festésű, lukacsos csövön átüt a rozsda, s jön belőle, mintha szélvész kergetné, a pici edényből a színtelen láng, ami a vége felé sárgás és a legvégén fel-felcsavarodó füstbarna. A hosszú pálcika hegyén formátlan szürkés-ezüstös csomó, a ráégett cin, ami szürke-ezüst vastag szalag, puha, repedezett, hajlékony és elolvad a fölhevített vaspálca alatt, s buborékolva forr a sav köztük, a pléhlemez a vékony érmentén összeforrad, hogy nem tudom, mi legyen belőle, mert nem emlékszem semmilyen tárgyra sem a kertészetben, sem a telepen, sem Vörösváron, sem apám durván legyalult gyümölcspolcain, mikor már lomtárrá alakultak, a díszletek első összedőlése után, sem amikor még javában „működött” a fészker, s a satupadon rend volt,

apám tenyerén olajfoltot hagyó hosszúnyelű szerszámok, s az olajban oldott rozsdaszaga. De ilyen fényes pléhtárgyra itt sem tudok visszaemlékezni, pedig kellett, hogy legyen, talán mikor az esőcsatornákat csinálták, vagy a pléhkannák, de nem, az egyik vékonyabb, a másik meg, a másik – valóban, az öntözőkannák voltak ilyenek újonnan, göröngyös, durva oldaluk volt és hamis ezüsthényben csillogtak. Meg a vödörök. De már nem gyerekkoromban, hanem sokkal később Tatabányán, a vasüzlet kirakatában. Azelőtt az öntözőkannák simák és szürkék voltak, eső-színük és szaguk volt, ha rájuk folyt kívülről, fonott üvegbevonathoz hasonlóan a víz, gyöngye szürkével színezett lét láttunk lefolyni a vályú fehér, recézett kövén. Ezt a porszínű vizet szerettem. Nem kerek kannáink voltak, hanem hosszúkás hajóformájúak és nem keresztben, hanem hosszában emelkedett nyílásuk fölött a fogantyú vaspántja, amiről szintén az a szürke víz maradt a nyomástól pirosan bevágott tenyerünkben.

2.

A repedezett, sárga anyagban barnás-fekete lábnyomok, cipőnyomok. Kétharmad tájon a sarkok és a talp közötti bemélyedés hídja.

3.

A sárga, üvegesen átlátszatlan, hűvös, nedves érintésű darabkák az ujjaim közé fúródnak. Szabálytalan, fölhasadozott lapjaik a letört márgára hasonlítanak, körkörös nyomok, a körmök véste vályuk. Kicsúsznak ujjaim nyomása alól, nem lehet összelapítani őket, csak fölszaggatni.

4.

A vörös-barna anyagon először megáll a víz, úgy tűnik, nem képes az apró lukakon áthatolni. Megérintem a köralakú, derengő mennyezetet, az ujjam nedves lesz, megdöntöm, alánézek, a vékony vízbevonat egy helyen hegyes, csecsformájú üveggyöngyöcskét alkot, ami a megdöntéstől leszalad a mélyen maradt mennyezetrészre, majd egy újabb rázkódás után lecsöppen. De már kész is van újra – talán ugyanaz, talán egy másik, az előzőhöz hasonló, majd az is lecsöppen. Aztán a harmadik, a negyedik, az ötödik. Aztán már egyszerre kettő, három is és mind több és több, szaporodik, mint a faágon sorakozó vízcseppek és hullik, mint az eső.

5.

Robbannak a gallyak, az akácgallyak az autók szélvédő üvegén, mintha palackok durrannának a köveken.

6.

A domború, szabályos négyszög bazaltkockákon, amelyek szórt fényben csillogó üvegek: felső vonaluk feketén meghatározott, de kupolája alatt egyre ritkuló szürkeség, ami végül csillogó fehér fénybe megy át, hogy alul tömör, fekete csíkkal érjen véget, a paták szaru kúpjai harangoznak. Ezeken a törékeny, fényes üvegharangokon csattognak. Hallani, ahogy vasalt peremük érces érintése után a szarutégely levegője lecsattan a kőre, huppan az éles, patkóalakú fémharang után, de már újabb

könnyű, érces hang követi, s azt is a levegő huppanása, s mintha a sűrűn egymásra következő csattanások közt az ízületek fémes kotyogása is felismerhető lenne, azoknak a pontoknak a hangja, amelyekre, mint elképesztően keskeny és törékeny tartókra az egész hatalmas, hengeres test támaszkodik végül az eres, átlátszatlan sárga szaruharangok fölött. Könnyű és ritmikus hang, egyformán hosszú ütemek, egyforma hangokkal és szünetekkel, ta / ta / ta / ta / ta /, és mégis számtalan elemre tagolható. Érti benne az ember a könnyű elrugaszkodás és a hajlított térdű, ízületekkel rugalmassá tett földetérés gyöngysorát a bazaltkövön kivilágosodó, az akáclombtól ismét megsűrűsödő fényben.

Természetrájk

Párhuzamos fekete vonalak. Hajlásuk kifelé egyre tágabb, ahogy szétgyűrűzik a mozgás a vízen. Saját haladási irányukra merőleges, hosszabb-rövidebb rovátkák-ból állnak. Ez a tulajdonképpeni rájk – szabad szemmel legalábbis nem bontható tovább: párhuzamos árkok, beléjük ette magát a pizok, párhuzamos, alig görbülő vonalak, amilyenekkel a régi fametszeteken találkozunk. Formát adnak a testnek, árnyékot a fénynek.

Az elektrokardiogramm vonalakra emlékeztető sok-csúcsú hullámok hol keresztbe szelik az elnyújtott téglalapokat, széles közöket hagyva, hol a hosszabbik oldal mentén haladnak csak néhány széles hajlatot vetve. De van, hogy a hasáb egyik felén széltőlcsér kavargó, forgó örvény, amiből néhány hosszú szál bomlott ki és végigfut, míg a többi kerekesebb vonal eltűnik a széleken; van ahol az árnyékos rájk helyett hosszúkás pöttyök tűnnek elő; van, hogy felismerhető alakok rajzolódnak ki. Elég ritkán. De a faltól a harmadik hasábon ilyen látható: a világos, hajlékony erekbe fogott kis sziget körül keskenyedő-szélesedő fekete szalag fut, mint a húsvéti lapokon a rózsaszín szalag. A csíkok néha csaknem összeérnek. Hosszanti irányban csúcsosodó vonalak fogják körül őket. A két hosszú, kesztyűujjszerű hurok a kísértetek csuklyája, a közép világos szigete a két alakocska hasa; ebből nőnek ki, egymással szemben, mint a kártyafigurák. Mindkettő formás és rejtélyes.

Szúrágásra emlékeztető csokorba kötött vonalak: halvány erőtlen rájkuk fölött, mint fekete felhő, gomolyog a félreszaladt gyalu nyoma, vagy valamilyen ismeretlen sérülés sötétje. Hasábok, amelyek szabályos sötét vonalrajzán egy másik, szabályta-

lanabb fut keresztül: világos és ízelt, mint a férgek, sugarasan szétfutó kemény csíkok, mint a napsütötte vízben lebegő küszraj. Tájak és vidékek különböző festők stílusában: cezanne-i domborzatok a hajlatok szűkszavú árnyékolásával; gondos részletek – egy-egy felhő, erdőhát, rét – Corot vásznáról, a bél fodrozódására emlékeztető Leger-töredékek, időtlen, finom rézkarcok, meteorverte, lidérces fennsíkok, ármányos felületek, szemtévesztő opart csíkozások. Síkságok, vizek, dűnesorok és hegyvonulatok, kőbányák rétegzett üledék-kövei, szemcsés homokkövek, éles gránit tömbök. A haltetemek szálkás ösztövérségét fölidézők.

A keskeny hasábok teljes illúziót keltenek. Néha olyan szerencsésen kerülnek egymás mellé, hogy azt hihetné az ember, nagyobb lapokat raktak le, megtörve az illesztés korábbi rendjét.

Sokszor a kis tömbök letöredezett széleinél mély hasadékok feketéllnek, bizonytalan mélyükbe vonva a tekintetet. Anyaguk, mint a festék, nyomot hagy, a perem sötét-barna, bordó vagy fekete a rés fölött.

Másmilyenek, ha a felületüket lekerékíti a vékony fénybevonat, a viasz, a lakk; a homokszínűre világosodó, fénylő szigeteket teraszszerű rétegvonalak veszik körül, sötétebb tónusukkal magasságot adnak amannak. A rések itt alig észlelhetők, jelentéktelenebbek az anyag rajzainál, csak vannak, mint a vásznon a szövés mintája. Másmilyenek a szárazságtól hasogatott, piszokkal teleült, alattomos szálkákat rejtgetők. A portól, a régi lúgoktól lilás-szürke, kiszikkadt felületeken minduntalan elakasztják a szemet, áttörik az anyag rajzait a repedések párhuzamosai. Patkó alakú vagy elnyújtott félkör fekete fénycsík jelzi valamilyen súlyos tárgy útját, mint a varrásokat a vasaló alatt kifényesedett ruhákon. Néhol fekete, fényes lukakat is látni. Belsejük egyenetlen, selymes, apró szénpikkelyek gyűlnek össze bennük. A

mélyet rozsdásbarna-bordó részek veszik körül, mintha itt már csak a fölszálló füst hagyott volna nyomot. Máshol egész hasábok hiányoznak, s helyükön málló, szürke üreg maradt, megtelve morzsalékos szürke rögcskékkel, porral. Almamag, bolyhos porcsomók, száraz, szalmaszállal, fűszállal összeragadt sárdarabok kerülnek elő belőlük. Néha gombok, gémkapcsok, máskor fogaskerekek, anyacsavarok, szögek, papírgalacsinok. De előfordul, hogy krumplihajat, sárgarépa darabkát, kenyeret, tojáshéjat találunk bennük.

Hangot adnak. Sokféle hangot. Hangjuk után is fölismerni őket. Nyekegnek, mint a kecskeduda, szétágazón, keservesen szólnak, mint a fogcsikorgatás; vékony, távolinak tűnő hangok, mintha cérnán húzná végig az ujját valaki; hangok, amelyek a brekegés utolsó, elégedett akkordjait idézik, s érces, lefutó hangok is, mint mikor hirtelen megpattan az óra rugója. Némelyik, mint mikor fákat hajlít a szél, némelyik, mintha kutya horkanna alattomosan az ember után, meddő torokköszörülés, ami után legfeljebb öreges fejcsóválás következik, a gyomor hangja, a belek kotyogása. Sзetterjed a hang, mint a puskagolyó okozta repedések az üvegen, a csillag alakban szétfutó törésvonalak; köröskörül megszólal, pókhálót sző a keskeny hasábok fölé. S attól függ, hogy melyik ágon folytatódik, hol tör föl újra, hogy merrefelé haladunk rajta. De a hangok megtévesztenek: a feltörés és nem az okozó mozgás irányát jelölik. Így akár több méteres eltérések is előfordulnak. És időben is nagy a tévedés lehetősége: a hang sohasem a megterhelés pillanatát jelöli, akkor elnémul, mint akinek a torkára léptek. Előtte és főként utána, a fellazulás, az elernyedés pillanatában szólal meg. A kötélnyűvés hangján, a fában elakadt fűrészhangján, ahogy a vízbe csobban a kő. Nyikorgó, öreg cipők hangján, a kútlánc hangján, ha a teli

vödörtől nyekeregve a fényes faorsóra csavarodik. Egy-egy pont mindig ugyanazon a hangon szólal meg. Nagy teher elmozdításakor, felemeléskor vagy letevésekor a számtalan hasábból feltörő hang különös kórust alkot. Mint mikor a szekeret minden ízében megrázza az út, mint mikor a kikötő gerendaoldalához ütődik a hajó.

A halszáлка illesztés – ez a leggyakoribb – vé alakban egyesíti a két hasáboszlopot. A vé két szárát alkotó oszlopok általában különböző színűek: az egyik sötétebb, a másik világosabb. A hasábok rövid lépcsőfokokként következnek egymásután. Mérédek lépcső egyforma magasságú nagy fokai. Ha az egyik hasáb hosszabb oldalával belevágnánk a másikba, szabályos négyzetet kapnánk. Ez tulajdonképpen egy-egy lépcsőfok alkotóköve. A végtelen sorjázás kelti azt az érzést, mintha igen merész szögben, nagyon nagy magasságba vezetne fölfelé. Vagy éppen mintha vízszintes talajba lennének belevágva ezek a lépcsők. Ha oldalról nézzük, mint a lépcsőházak levegőbevágott tekervényeit: rádöbbenünk, hogy tulajdonképpen nem is lépcső ez, mert sehová sem vezet. Az egyes fokokon végighaladva ugyanoda érkeznénk vissza, ugyanabba a magasságba, ahol az előbb voltunk. S ha újabbra kapaszkodunk föl, ismét ugyanoda jutunk. A fölfelé lépések meredekét értelmetlenné teszik a vízszintesek. Nem lépcsősornak, inkább tehát csúcssornak nevezhetnénk. Szabályos háromszög alakú csúcsok egymásutánja, ahol a hegyre föl és a völgybe le állandóan ki-egyenlíti egymást. A krumpliprizmákhoz hasonló háromszögű hasábsor, éles vonalakkal megrajzolva, s nem a szalmaborítás kuszaságával vagy a vastag hó lágy felületével. Mint egy új fűrész fogai, állandó emelkedés és leszállás, mintha az oda és a visszautak egyforma értelmetlenségét akarnák jelképezni – s egyszerre kényszerüket is. A beláthatatlan feszültsége, a már megismert keltette türelmetlenség hajtja tovább a haladót. S már az újraemelkedés lehetősége is felvillan, a völgy túlsó oldalának

meredeke nagyon hasonlít a már bejártakhoz, de nem tudni, nem fogadja-e mégis a hegy tetejére érkezőt ezúttal lankás, végeláthatatlan síkság, szelíd vagy szeszélyes fennsík, meredek, folyóvölgyektől szabdalt erdővidék, a tiszta levegőben lilásan villogó falu, füstfelhővel tetőzött város, széleshátú tó, lilás-fekete, fehérrel vonalazott tenger.

Álmok

I.

A macska egy kicsit megugrott, aztán félkörbe kikerülve őt a lábamhoz futott. Hozzádörgölődött, körbe és szaladt vissza. Tudtam, hogy fel kellene rúgnom, de fizikailag is, gondolatban is undorodtam tőle. Későn lendült a levegőbe a lábam. Nem sikerült. Kiáltottam neki, hogy rúgja ő fel, mert már akkor újból felé futott. De nem tette meg. Éreztem, nekem kell elpusztítani. De amikor az ő dobásától elijesztve megugrott és én keményen eltaláltam, behúzta a hátát, lelapult, aztán újból szaladt tovább, felém egyenest, s a lábamhoz dörgölődött. És én megint nem tudtam felrúgni.

II.

Megyek a kihullott kövű makadám út mellett, a kemény agyagon. Kezemben egy újság. Ludas Matyi, ami rádió műsor. A kakasok között. Egyet felveszek, nekem támad. Lerázom, elzavarom. Jön utánam. Támad. Már azt hiszem, megszabadultam tőle, nekem ugrik. Megjelenik narancssárga ingben. Ő küldte a kakast. Nem fizettem ki az újságot, pedig még jó volt. Ebben nem voltam biztos, de tudtam, megmutatja a dátumokat rajta. Kifizetem a kakasnak. Máskor is küld, mert ő a főnök. Megy szódaért a kocsmába. Megyek. Körték. Leszakítok egyet. Megeszem. Visszanézek. Épp akkor jön ki, látja talán, de nagyon messziről. Magas, bekerített kukoricatáblák. Asszonyok szedik a meggyet. Látták, hogy futottam a kakastól. Lemaradt az újság-

gal. Félek tőle és szégyenkezem. Kérdem, honnan lehet tovább utazni? Visszamatatnak a faluba, azon is túl. Ahonnan elindultam. A zöld dombon át az út. Emerre nem lehet? Lehet, de hát hosszú. Nem akarok visszamenni a faluba. Gondolkozom: busszal? vonattal? Nem lehet másképp. Mégis megpróbálom. Jön egy busz. Leállítom. Szentekkel, virágokkal borított fehér oltárkocsi. Egy volt tanítványom nyitja ki elől az ajtót. Kalauz. Jólesőn mosolyog rám. Nem odamennek és nincs is hely benn. Megyek tovább. Az asszonyok néznek utánam, csóválják a fejüket. Kár volt kérdezősködni.

Nedves városi kövek. Egy épület aljában kőbejárat, medence. Sötétzöld víz. Barlang. Fal takarja a mélyét, diktálás visszhangzik a víz fölött: „én, ki megszentelt valék, valékra ékezet. . .” Nem megyek be. Valami kegyhely. Az isten diktál.

Nedves út a folyó felől. Fölfelé kanyarodik az épület előtt. Romlott aszfaltborítás. Erre kellene utaznom. Egy folkszvágen jön felfelé az úton, felém. Integetek. Megáll. Hárman ülnek benn. Arra mennek. A férfinak, aki vezet, savanyú, nedvesszagú a keze, darabokban hámlik róla a bőr. Viszolygok tőle. – Üljek be, visszavisznek a faluba, ahonnan indul a vonat, a busz. Szétnyitják a kocsit. Keskeny vasalódeszka van benne, azon kell ülni. Hátul a feleség, karján zöld cseréptálban a gyerek. A tál eltörik. Szedegetjük. Az asszony előtt ülök, előtte egy férfi, az előtt a sofőr. Az asszonyok az út mellett most is gyümölcsöt szednek.

III.

Az alacsony, sárgás városi házak mentén sok ember, nagy forgalom. Sűrű sorokban fekete, szürke öltözkű emberek. Lombtalan, fekete fák. Áttetsző, nedves tavaszi idő. Befordulok. A tér magasabban van, mint az úttest. A szekér, amin a fiatal nő fekszik, szintén befordul.

– Ez fulladt a vízbe.

Mindenki látni akarja. Sápadt, szép kerek arca van, a haja szőke, lágyan hullámszik a homloka körül. A vékony, rózsaszín ing a nyakát, karját szabadon hagyja. Szépen redőzik a mellén. Könnyű, törékeny selyem. Lejjebb durva pokróc fedi. Sötét, a széle rojtos. Sovány, viaszszínű lábfejek. Zömök, fekete keresztre kulcsolja a kezét.

A tér magasabb oldalára fut föl a szekér. A tér közepe felől közeledik a magas járdán. A kísérők – hivatali ruhás, kövér, fiatal férfiak – az oldalába kapaszkodva lassan tolják az alacsony bordázatú kocsit. Váratlanul nagyot löknek rajta. Az aszszony felemelkedik fektéből és előrebukik. Arcra. A kezei lehullnak kétoldalt. Zsákszerű, zsákból varrt bábutest. A fej betört tojás, hátul héjszerű, üres, szakadozott, szélén ragasztó csomókban a szőke haj.

IV.

A töltésen vasúti sín, a töltés két oldalán víz. Kék-aranyárga. Amíg még apám élt. A töltésről lefoszlik a sín, belesüllyed a vízbe. A helye belevágva a sárga, rögös agyagba. Kétoldalt vörössárga nád, szikkadt iszap. Kék víz, rozsdaszín őszi láp. Fölötte repülünk. Elöl én, mögöttem ő és hátul anyám. A tenyerem és a karom moz-

gatásával könnyedén emelkedem és fordulok, gyorsan, ellenállás nélkül. Akár a kormány, föllendít. Arcom mellett suhog a levegő. Agyagos út a vizen túl az akácosig, sárga, zöldbeárnyékolt dombra kanyarodik. Bal partja magas, az akácágak között hirtelen fordulóra fut, újból leereszkedik. Az iram gyors. Ő többször figyelmeztet anyám miatt. – Maradjatok le! – bosszant, hogy fékezni kellene, mikor gyorsabban szeretnék. A domb után élesen jobbra fordul, lefelé fut a fák között az út. Élvezetes a hirtelen ereszkedés, a jól vett kanyar. Az akácos véget ér. Kék-barna, párás őszi földek fölött. Alattam a gazos székérút. Anyám igyekszik lépést tartani, sebesen jön a fák között, a forduló előtt. Nem veszi észre a kanyarodót vagy csak nem tud alkalmazkodni hozzá? Neki csapódik az egyik fatörzsnek. Tompán ütődik, irányt változtat. Belémnyilall a csapódás zaja. – Nincs semmi baj – mondja zavartan, mosolyogni próbál. De pörögve, tehetetlenül zuhan tovább a levegőben, el mellettem, nagy sebességgel vágódik előre. Balra, messze a száraz gazzal fölvert földre. Nem látjuk, hova. A felhők és a föld közötti keskeny levegősávban indulunk megkeresni a barázdákban mozdulatlan heverő testet.

Eltávozott szavak

Akik elmentek, elvitték magukkal a szavakat is. Együtt bolyonganak az ismeretlen tömegben. Egyszerre tartalmaz minden lehetőséget a nyelv, ezért jobb, és rosszabb mint mi magunk. Nem kell szégyenkeznie.

De a szavak árvák az értetlenségben és azok is, akik mégis megértik őket. Vannak, akikért nem kár. De vannak, akiknek szájáról másképp hangzanak föl, mégsem érti senki, hogy mit mondanak. A mondatok összetörnek a kövön, vagy leperegnek a forró napon. Nem fogja tenyerébe őket semmilyen fül, s nem érti meg koponyába zárt tekervény. Korona, palást, jogar, földalma, de sem ország, sem alattvalók.

A levegőben nem segíthetünk; csak ameddig a fizika törvényei engedik: vagy célba érnek annyival, vagy lehullanak és meghalnak. A kék éter, a sárga-rózsaszín felhők alatt világos és sötét hajú emberáradat, tarka ruhákban. De kézzel nem érinthetjük meg őket, a messzeség lebeg fölöttük. A kétség jelenti ezt, mint a térképen a tengereket, s benne az igen-távoliak, a hangok, az egymásratalálni nem tudó szavak hordozói. Akár én mondom ki őket, akár ők.

Ha közelítünk, kialszanak a színek, megkezdődik a szürke városi kövek és kábelrendszerek birodalma, s a beszédé is. Amíg én is távol vagyok, átlebegek a kék messzeségen és elvegyülök ott. Léhán, azért is, hogy kipróbáljam a szavaimat. Itt már semmit sem jelentenek. De megleckéztetem a távoliakat, hogy mégis jelentenek, mint a fölfröccsenő sár, csap ki belőlem az ismert nyelv és bizonyítja, hogy egy parányi pontról elindulva fellebbezhetetlenül kapjuk ezeket a szavakat végeredménynek.

Sehol sincs amiről beszélünk, a szublimált szív, mégis minden szavunk esszencia. Ha kinyitom az üvegecskét, elszökik, ahogy elhangzik, nem igaz. A szavak tömények,

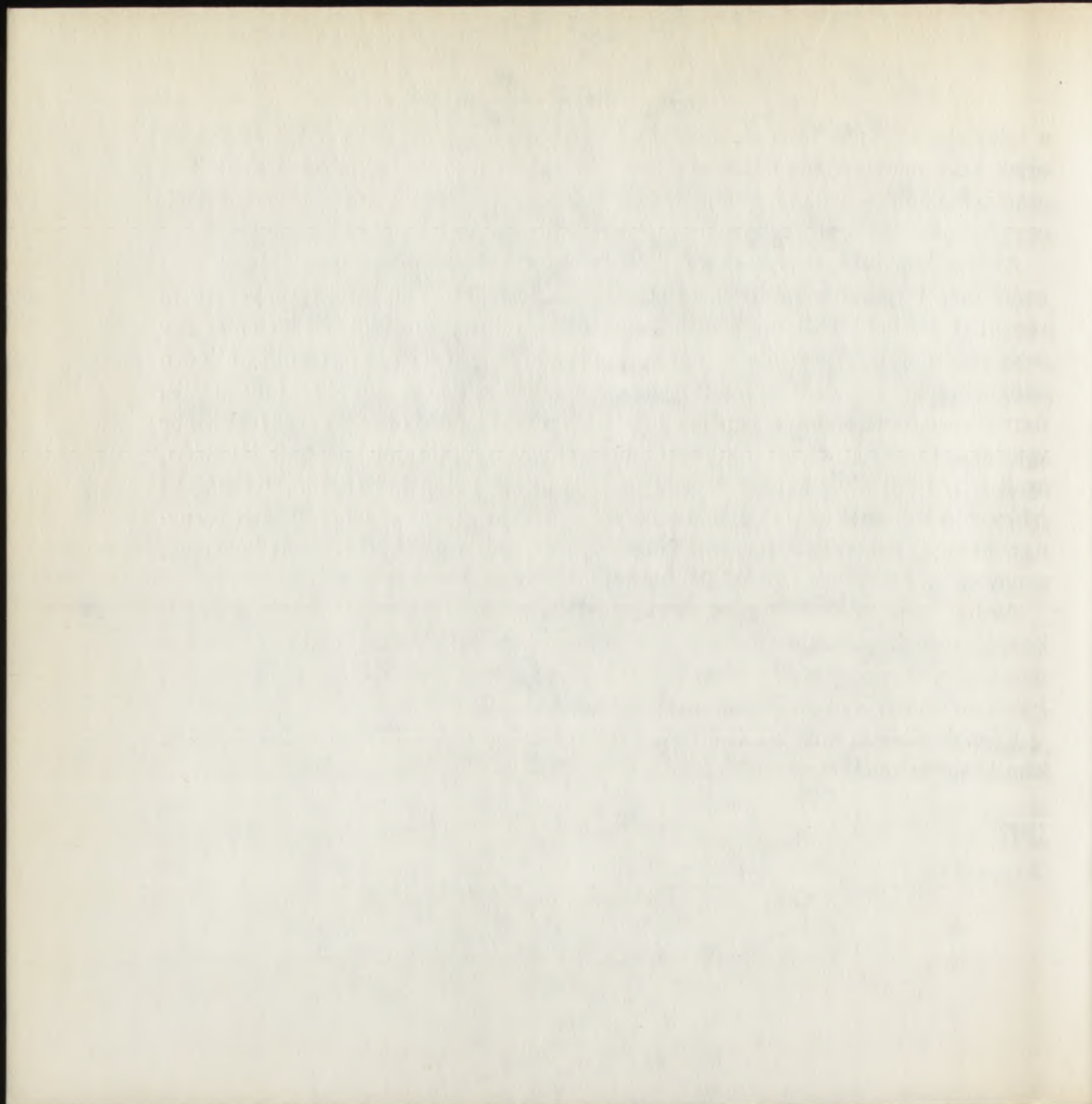
a világ híg, s a világ tömény, a szavak hígak. Az elme kimarkol egy fogalmat s az ujjak közt marad valami. De nem ugyanaz, mert ami marad, az bélyegződik – maradéktalanul – valamivé, annak kell egészen azzá lennie. Nem keveredhet el, nem hullámozhat szét. A szavak vonalakkal körülhatárolt betűkből állanak.

Az írás könyörül. Évszázados magányos létezésben és viharos pusztulásban egyaránt őriz, bírja, amit rábízta. Mindig beszél, legalább énhozzám, érvényét sosem veszíti el, legalább számomra nem. Megszóltatom magam időknél idején át egy árva papírdarabról, s máris ketten vagyunk, akik egy nyelvet beszélünk. „Minden időknél, mindig, örökre, minden jövő számára! Ezt a koporsót akárki megtalálja, nem szabad innen elvinnie, hanem a helyén kell hagynia. Aki olvassa ezt és figyelembe veszi és azt mondja: én ezt a koporsót a helyén hagyom, megjutalmaztatik jótettéért, amit tett. Fönt áldatik neve és lent ősei tiszta vizet isznak.” (Berlin, Keletázsiai Múzeum.) Ketten: egy rózsaszín, barna, sárga, szürke arc, s egy fehér, feketén szennyezett papír, fehér, – barna, rótt fadarab, fehér, szürke recékkel recézett kőhenger, aranybarna, hegyes vágásokkal teli kiégett föld.

Az írás mindenkihez hűséges. Bátki, bármikor megkapja, megkaphatja. Kitárulkozás; sovány, végsőkig kitartó vigasz, a lélek legbelső támasza, amíg egy gyertya égni képes, s végképp el nem fogyott az oxigén. Meg nem téveszthető üzenetközvetítő. Füzéreket fon a cél köré, spirál alakban közelít a célhoz.

Eljön és elhossa hozzánk is a kövek fölött fölfogott szavakat, gyönyört szerez és kint kioszt és fölébreszt mindenáron.

Szárazföldi tél

1970—72

Áttűnés

minden arra int
jelen
vagy mégse
vagy jelen

fülébe súgtam:
„Én vagyok, Kati.”

Csönd

ez a csönd üres belül
mint egy doboz
de nem fog össze semmit

beszakítom
szakad
rálépek
belapul

de hogy léphetnék rá

benne vagyok

Képek

I.

megállsz a lépcső
legfelső kövén
a kerti urnához
támaszkodol
virágaid
a földre szórod

II.

elfordult de az őszi időben
kényszeríti képzeletemet
haját karja fölött
és haját tele virággal

és kíváncsi vagyok
milyennek kellett volna lennünk
el kellett volna vesztenem
egy tartást egy mozdulatot

III. (FORDÍTÁS)

kellene módot találni
compelled
hogy lettek volna együtt

így engedtem elmenni őt
így engedtem volna őt
megállni s szomorún
így indult volna el

Van úgy

Van úgy, hogy
egyazon pillanatban
kifut a tej
és megszólal
a telefon:
a sors kegyetlen,
eljátszatja velünk
a teljes Anyegint;

mert a hölgy már
nem a te
boldogtalan, ám
szerető Tatyánád
rangidős férje mellől
fölemelkedik
s a kagyló után nyúl.

Távolodók

távolodom

távolodom

hosszú lánc ereszt

jobban ismernek
ellenségeim

(Ha nem akarok hazudni, már az első nap is elvisel-
hetetlen.)

tekintetem
hozzád ér
mint a lift

emlékezet

a fali kattogásban
surrogva fékez

agyammal oldozom szét
és tablettákkal
csillapítom

az emlékezeted

Délután

a délután
mélyében hallgatok

mások beszélnek
te is talán

ki hallja
mérföldek távolán

Napló

1.

éjjel elűztem
az ördögöt
mögüled
hosszú ujját
az orrlikára tette
kanálcörgés
a kútban
(erről tudtam
hogy ő az)
mosolygott

2.

tudtad
amit még
én se tudtam

3.

a bűntudat műve
harmadnap
teljesül be

Pastorale

ülök az ölében
akár egy faágon

viharzik rajtam
mint a tenger
fülembe nyaldos
fölbukik habosan

Temetés

anyám testén
nincsenek forradások
előhív a sötét
mitől viszolygok
a fájdalom
szőnyegén
fölparázslik

a koporsó felett
a nyers gyűlölet
izzó lombon
fekete ruhák

óh fiam
mondta
fölborulok
s meglátják
anyádat
meztelen

falánk volt
orrlika
sárszinű
öklei

nagy könnyebbség
hogy nem kell a
kulcsot
előkeresnem

miért viszolygok
igénytelen

a kezdet
túl azon
az elsővel
utazni

Ajánlott énekek

1.

belül a bordó barnaság
a kőig ér fejem
belül a bordó barnaság
térdemig ér a kő

2.

a rózsafa
igénytelen
igénytelen virág

a rózsafa
igénytelen
igénytelen
igénytelen

Vég

a taxival
még otthonértük
a hordágyon
akár a zsák

(a barna pokrócra
keresztbe
fektetik
kockás papucsát

alatta
mezítláb
a láb)

novemberben
hálóingben
teste
az úttestre kerül

ajtónyitás

(két egyennadrág
lépked
a feje körül)

fekszik

mint akit

tettenértek

készült erre is?

szótlanul

kérdeznek

mondhatok akármit

„Csak nem a Mezey úr?”

Följegyzés

ismerte a közlekedés fortélyait (36 éves gépjárművezetői gyakorlattal rendelkezett) otthonosan mozgott az (56, 58, 59, 6, 16, 61, 66-os) villamosokon ismerte a sportvilág eseményeit s a kertészeti munkák területén 53 éves tapasztalatra tett szert csaknem mindent tudott amit egy feszültségeitől meghatározott idegrendszer Közép-Európa – Kijev – Brjanszk erdeiben a hadvezetés és a honfibu szeszélyeinek kitéve megtanulhatott micsoda pazarlás testét az idő gödrébe visszadobni hogy tudatlan és maga tehetetlen utódokkal kezdjünk mindent előlről?

Rekviem, I.

utoljára
már csak oda vágyott
a beépített szekrényen
kilépni
s ott jobbra
mindjárt

karolj át
és szoríts jól magadhoz

és hallani
hogyan lezuhog a víz

(ne mondd
hogyan mondtam
nem emlékszem rá
ha mondtam is

minden áron
a nyakambavarrod
hogyan én mondtam
hogyan mondtam valamit)

Rekviem, II.

tavasszal majd
bezúzza a víz

mellére
lehúzódik

juharfa
vánkosárol

idővel
eltűnik

Emlékvers

ha lett volna türelme várni még
elsétálhatna most ideát
meghintázhatná a Janikát
s beszélhetne velem

de most hogy végleg elveszett
úgy tűnik nem is volt idő
mikor még karján föllendülhetett
volna e csecsemő

Hiányos tánc

I.

mikor már én is elhagytam
az örökös gyanakvást
ismét ránttört a kór
kihúzta a viszálykodásból
vállainkat
tudtuk újra hogy mi következik
de nem következett

mert nem ma és nem holnap
hanem mikor akarja
amikor kedve tartja

amikor kedve jön rá
akkor engedi ránk kutyáikat
mikor a lék mélyén
emlékezik csak valami
a forradásra

(a sors hiába nem mutatja
bütykös ujjait
legalábbis nekem nem
legalábbis nekem nem)

a röhögés fogott el akkor is

ferde szájjal
a párnák között ült

– megmondtam ugye én is
tudtam ez lesz a vége –
s akkor mind hirtelen
gyógyulást emlegettünk

éveken át sirattam volna inkább
pedig tudtam a változatok pergetésekor
kikísérem

és benézek a lepedő alá

s akkor a pofonok
s akkor az ölelések
ide rúgnak ki
egymást eltemetjük
ők engem?
őket én?
együtt vele
minddel akit szerettem
nem halhatok meg együtt
a halálukra futnak lépteim
és megindulnak a kerekek után

(azt hittem hogy
fölötte áll
mindig úgy beszélt
és úgy beszélt
és úgy cselekedett)

rózsák a kezében
vágások a nyakán

II.

megütött
s nem érdekli
hogyan megbocsátok
megbántottam
s kioldódott
a neheztesítés
a pillanat mikor
egyenlíthető
az értelem

elmenekült előle

hittem
hogyan összegyűjti
s megérti szavaim
mint egy körtánc olyan lesz
mindenki érti majd
és fölkiált: ahá!

de csak az értelmetlen gyötrelem
hullik a föld alá

a legjobb szavak kutatása közt
a meg nem értés nyirkos árkai

és nem jut be a sivatag vizébe
nem töri át az üres árkokat

genézis?
genesung?

kialvó tudat
léha tudás

Ki

egyeztetlen szenvedélyeim
órák a zöld foltok
a mennyezet iszapja
az ajtócsapással érkezők és távozók
előtt

ki kezdi így a verset?
kikezdi így a verset
ki kezdi
ki

kifogyhatatlan este
mégis virágos takaró
fölé emelkedik
a kékes boltozat
barlangi padsorok
az olajfű szaga
elfutó ezüstje
haja ha hajnalonta

ha bejön valaki még
kimegyek:
nem tudom az arcok változását
fejben tartani
megfigyelni
hasonlítani
nem tudom már
kilesni beszédüket

(„lobog a szél
hazafele
hol késel
földem gyermeke”)

Szárazföldi tél

elhagytam miatta a várost
kerestem másikat

emléke mint a macska
nyomomba járt

elhagytam érte Tébát
kerestem másikat

elhagytam érte Delfoijt
kerestem másikat

de nem nyomát követve
őt magát hagytam el

s a várost is miatta

elhagytam hát miatta
Thebait és Delphoit

egyszerre hagytam el
s egyszerre tértem vissza

*

összefogtam a lepedőt
és felültem a villanyég alatt

bezúdultak idegen férfiak
feküdjék rögtön vissza

félek hogy kiéget
minthogyha cigaretta

*

nem kérdik hogy kié
fölépítik

de ami az enyém
én nem adom

én szültem
én neveltem

a hátán tengeri
széltörülködő

Választás

1973 – 75

Vol. 12

Page 1

Küzdelem

a zsarnokok legrosszabbika volt
báránybőrbe bújt farkas vagyok

szemetes odvamból kihúzott
az ördög hátához illette tenyerét

mintha jelzést tenne – vakon
villám cikkázott porcikáin át

odafordult és előtte állt
rámosolygott – mosolya rámesett –

kitárt karokkal mint a légyfogó –
szemünk villámlott a vállak felett

Két véletlen

1.

hozzánk került a kulcs
beállítottunk
de csak a dunnaszagu
kis szobát
találtuk otthon
fölkapcsoltuk és
leoltottuk a villanyt

2.

ez a búzadara
épp akkor járt le
a garatban
amikor arra ment
láthatták volna egymást
én is őt
ha tudnám
hol az a malom
és hogyha járna arra

Reggel

1. személy: a babok
a babszemek
vese módján
függenek
2. személy: ó, ha csak
ó, ha csak
hamarabb meg-
kaptalak...
3. személy: jöjj ki szépem
4. személy: nem vagyok
3. személy: jöjj ki szépem
4. személy: nem vagyok

(ablak csukódik
ajtó csapódik
üveg remeg

mintha hordót görgetnének
szól a villanyberetvaének)

Előtörténet

leomlik hogyha
föl se épült
énbennem hamar
elszakad a szál

az emberek
szívesen
olvasnak levelet
még ha csak úgy
találták is az utcán
még egy hangyát is
élvezet eltaposni

ezek az ételek
nem élhettek volna
soha együtt
az egyik
nem bírta a levegőt
a másik
a vizet

Mihály

volt pillanat
mikor senki se tudta
hogy majd ő lesz a győztes
rossz kalapját
rossz sapkára cseréli
meghizik
villával sétál a gyepen
(a többiek már
föld alá kerültek)
volt pillanat
mikor ez képtelenség
akárki mondja
tíz közül kilenc
a bátyjait
jelölte volna
(s az az egy –
dönthetett)

Öregség

bent matat inkább a szobában
mintsem leskedő öregnek nézzék
aztán egyszercsak mégis odakint
és újra ott a kerítés mögött
kezében ásó, locsoló
mégsem hiszik el
hogy kertészkedik

A föld alatt

állt a szemétkosár előtt
nyalta a krémet
nem nézett oda
ahol velem az autóbusz haladt

elfelejtett volna amíg
egyik oldalról
a másikra
átment a föld alatt?

Kudarc

Hiába próbáltad kiküszöbölni
kapcsolatunkból akárcsak az
egyháziadószedőnőt,
egy háttérbe szorított szervezet
képviselőjét:
beszélgetésünk noha folytatódott,
akadoztál. Te is tudtad,
lefulladt a kerék.

Kiáltvány

használjuk a személyi szabadság
fellegráit
az alvást
betegágyat
reterátot!

(nekem nyolc négyzetem van
s mindegyikkel volnának
terveim
ám a keresztény nevelés
udvarias szokás
és a ragaszkodás –

de fürdőzés után
gátlástalan
járok a pitypangos füvön
koturnuszban a hideg ellen)
menetrendszerű
ez a kiruccanás

Jövő

akadálytalanul haladunk
egy darabig
de már az ajtók becsukódtak

recsegünk mint örlőben kavics
diódarálóban a héj

Naplótöredék

egy szorgalmas ember
fáradhatatlan napi nyolc óra munkával
fél év alatt rendbehozhatná írásaimat

én is szorgalmas ember vagyok
csak nincs rá időm

mikor lesz? mikor lesz? mikor lesz?

Választás

lemondjak
legelemibb hajlamaimról
hogy legelemibb hajlamaimnak
engedelmeskedjem –

vagy lemondjak
legelemibb hajlamaimról
hogy legelemibb hajlamaimnak
engedelmeskedjem?

Európa virágkorában

poloskát szült nekünk
ez a viszálykodás
kerekein – magas lábakon
tölja előre potrohát

európa virágkorában élünk
szerencse gyermeke
fölégeti s fölégeti magát
de közbe míg –
föléget minket is

Eszme futtatás

hiába loptam el
bármit az áruházból
ha van az útra autóbuszjegyem
ismét hibátlan vagyok

ha nincs
lebuktam
ha nem loptam is

(nagyon valószínűtlen
hogy valaha földerítsék
az eltulajdonított

ötvenforintos tárgyak származását
s összeszámlálják
a díjmentes
utazásokat)

Kertész

elszaporítom kertemben
ezt a fajta nefelejtset
a többi fajtát pedig
kiirtom

Két egymást követő perc között a szakadék

halálos félelemmel
hagytam magára a gyermeket
kanállal a kezében –
azután elfeledtem

amikor újra eszembe jutott
ujból úrrá lett rajtam a félelem
közben csak percek teltek el
gondolat-szétvágtá partfokok

Reggel a kertben

mélyről jövő vágyam
hogy háborítatlan feküdjem itt sokáig
nyugtalanítja az a vágy
hogy rámtaláljon mégis valaki

az első azt diktálja
maradjak minél tovább
a második leküzdése hogy
menjek mielőtt teljesül

Mégis

nem akartam eljönni
mégis eljöttem
mert el akartam jönni
de félttem is

nem akartam otthagyni
mégis otthagytam
mert ott akartam hagyni
s rossz nélküle

Anteusz ébred

anteusz ébred
kicsinyke gyermek
fehér tarkója
távol remeg

szakít a ködből
vissza tehozzád
háromszor még
magam kelek

félelem öl meg
két éve együtt
sírunk és mégis
maradok itt

anteusz ébred
kicsinyke gyermek
mások ölében
nem nyughatik

Apám

apám tűnik a szilva közt
hús-vér valónk lelketlen összeomlik
a kertben szél víz megülő sugár
a fák közt felkelő hold világít

halad felém a póklábmotozás
hajtogatja a fűszálakat
tűszúrásokkal közeledik
ajtón-ablakon fehérén fut át

árnyéka-e vagy csak a fák
csak a kifakult függöny terítő
veti fényét a kert mélyibe
és a fájdalom teríti tovább

Türelmetlenség borít el

türelmetlenség borít el
bőrömből kitúr a gyermek
kénytelen leszek megszületni
ráhagyva ezt a régi vermet

Dal

szeretnék most lefekünni
magam magas ágyra tenni
magam magas ágyra vonni
és alunni és alunni

A.

a veszélynek ki nem vagy tudatában
a tudatnak ki nem vagy veszélyében
vízkővel sűrűn fertőzött edény
ó, aki mindent utoljára tud meg
aki nem hallgat, aki csak beszél

Elemeinkből

egy asszony aki pendelyünket látta
kis gyermekek ki voltunk gyermekek
követ tétet rá ami nem virágzik
s konzervdobozban hordja a vizet

a városban már nem futkos a lába
a Hévíz utca üvege mögött
nárcisz csokorral temetői sárban
fekszik a juhar karmai között

Ablak

Lucas Cranachnak

kigyúl tekintete akár az oltár
és könnyedén bevérzi kis^h kezét
vonásai keresztje mint a kánon
örökös hányatás bűn és szerencse közt

A folyamszabályozó

ez országban
hol annyi terv
összeomlott
leszerepelt

e kis földön
hol annyi érv
hullt le halt meg
a semmiért

a párásföldű
félsziget
fölött hol annyi
nagy szivet

fojtott meg ölt meg
e haza
mégis neki lesz
igaza?

Nem tudom vinni már

Nem tudom vinni már terhemet, Uram.
Más életekkel megrakva gazdagon
Hozzád fohászkodom.

Mostoha gyermeke
pénznek, hírnek, sikernek,
képességeim elődbe hullt hevernek.

Nem éhezem, nem fádom,
dolgozom.
De némaságba
gondjaim levernek.

Hogy érkezem el
míg föl nő a gyermek
s visszaadhatom
magamnak magam?

Fennmaradás

Nagy Lászlónak

európa egy kis tavában
és a tóban kis szobában
nem dán szerb nem makedon

európa egy kis tavában
tavának rőt maszlagában
nem a temse nem a don:

ősök akiket sintu nem véd
akik néhány fennakadt név
akik kedve is másra üt

fennmarad-e Európában
ha csak egyetlen fiában
ahogy hullt fénye visszasüt

Arckép

KERÉNYI KÁROLYnak
halála alkalmából
szégyellve egykori
tudatlan és önfejű
magabiztosságomat;
holott ő olyan
ifjúságra vágyott
akinek világában
mítoszból való tudós
gondolatszárnyai is
levegőrekaphatnak

Ascona a forróság havában,
a változatos vidék, hol lakott,
a panzió, az „őrültek” tanyája,
a mélykék tó, sötétzöld hegytorok.

S a másik oldal: izzó pusztá tölcser,
s fölötte egy piros deszka pad,
a száraz kőmély szomjas golgotája
a lombos háztól alig távolabb.

Vászonadrágja, inge
s a lobbanó fehér haj
a homloknál magasabb
pásztori meggyfabottal.

Három strófa

éjjel indulnék
apám hajnalra
kettőkor nem még
hogyan betakarta

alvó kezéből
kihullt az álom
reggelre túl járt
már a halálon

meg ki akarta
senki se fogta
elment és nem jön
már soha vissza

Szerencse

apám – legidősebb gyerek – négy testvérével
kilenc évesen félárva
tizenöt évesen egészen árva lett
a temetésre nem jöttek el a nagyszülők
a rokonság most nem jelentkezett
az állam fölszívta őket
a jótékony nők VIZCSEPP egylete
magtalan szülők és menhelyek
1918-ba volt ez
tíz évre rá egy autó elütötte
tíz évre rá kitört a háború
Kolozsvár Kassa és Kijev
a Kárpátok közt
hastífuszt kapott
hadifogolyként
művelte a bajor földeket
azután fölvirradt neki
azután besötétedett
egy mentő belülről előzte
az autó alá rúgva a motort

a másik oldalt lehemperedett
sérvvel háromszor operálták
epebajtól hipertóniától
s öt észrevétlen infarktustól szenvedett
míg hatvannyolc éves korában
agyérgörcsben és szívrohamban...

szép kort megért
szerencsés emberek
utódjának tudhatom magam –
mitől rettegek?

Tartalom

Albatrosz

1968—70

- Völegény* 9
- Szerkezet* 11
- Fénykép* 12
- Alapállás* 15
- Idő* 16
- Kút, 1.* 18
- Kút, 2.* 19
- Három réteg* 20
- Albatrosz* 21
- Elhatárolódás* 22
- Határaink* 24
- Nacionálé* 29
- Változatok* 30

Beszéd

1968—71

- Személyiség* 37
- Párhuzamos osztályok* 38
- Szógyűjtemény és példatár* 39
- Tavaszi* 41
- Népdalok* 41
- Ének* 42
- Töredék* 44
- Beszéd* 44
- Jótanács* 45
- Tévé* 46
- Szociális kérdés* 46
- Vásár I.* 47
- Vásár II.* 47
- Polip* 48
- „M”* 48
- Szabályzat* 49

Hellenizmus 49
Nemzetiségi kérdés 50
Ars poetica 51

Elemek

1968—72

Néhány korai vers 55
1. *Mondatok* 55
2. *Gyűrű* 56
3. *Spanyol strófa* 56
4. *Emlék* 57
5. *Látogatás* 58
Kompozíció 59
Kép 59
Fény 60
Határkövek 60
Ballada 61
Vándorlások 62
A hátán fekszik 62
Kitüntetés 63
Történelmi forduló 64
Életünk védelmében 64
Mondóka 65
***** 66
Isten 66

A művészet 67
Feladat 67
A tengernél 68
Névtelen levél 69
Járműverseny 69
Jellemzés 70

Anyagtanulmány

1970—71

Anyagtanulmány
az „Elhatárolódás”
című vershez 73
Természetrajz 77
Álmok 82
Eltávozott szavak 86

Szárazföldi tél

1970—72

Áttűnés 91
Csönd 92
Képek 93
Van úgy 94
Távolodók 95
Délután 96

Napló 97
Pastorale 98
Temetés 99
Ajánlott énekek 101
Vég 102
Följegyzés 104
Rekviem, I. 105
Rekviem, II. 106
Emlékvers 106
Hiányos tánc 107
Ki 112
Szárazföldi tél 113

Választás

1973—75

Küzdelem 119
Két véletlen 120
Reggel 121
Előttörténet 122
Mihály 123
Öregség 124
A föld alatt 124
Kudarc 125

Kiáltvány 125
Jövő 126
Naplótöredék 127
Választás 128
Európa virágkorában 128
Eszme futtatás 129
Kertész 130
Két egymást követő perc között
    a szakadék 130
Reggel a kertben 131
Mégis 132
Anteusz ébred 132
Apám 133
Türelmetlenség borít el 134
Dal 135
A. 135
Elemeinkből 136
Ablak 136
A folyamszabályozó 137
Nem tudom vinni már 138
Fennmaradás 139
Arckép 140
Három strófa 141
Szerencse 142

ISBN 963 15 1007 7

Felelős a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő Fábíán Katalin

Műszaki vezető Pintér László

Műszaki szerkesztő Kállay Judit

A borító- és kötéstervezet Kolozsváry Bálint munkája

Megjelent 1978-ban, 8,6 A/5 ív terjedelemben

5601 – 59 és 5602 – 55

Sz 2784-I-7879

77/4944. Franklin Nyomda, Budapest.

Felelős: Vágó Sándorné igazgató

1875

MEZEY KATALIN | ANYAGTANULMANY

19